

Alkalmazott nyelvészként alkalmazott nyelvészek

– az ELTE BTK Alkalmazott nyelvészet MA alumnuszainak múltja és jelene

TIMA PÉTER¹ – TÜCSÖK DOROTTYA^{1, 2}

NYTK NYANYI Többnyelvűségi és Edukációs Nyelvészeti

Kutatócsoport¹ / ELTE BTK Nyelvtudományi Doktori Iskola²

Az alkalmazott nyelvészet MA

Mit adott nekünk a képzés?

A magyar alapszakon kialakult nyelvészeti tudományos érdeklődés elmélyítésének lehetőségét. Szakmaspecifikus kurzuskinálatot biztosít alkalmazott szemléletben, mely elősegítette a tudományos életbe való bevonódást, támogatta az egyéni diplomamunkához szükséges projekteket, orientálja a hallgatókat a későbbi munkaerőpiaci elhelyezkedés felé (kutatói életpálya, szakfordítói tevékenység, nyelvi szaktanácsadás, nyelvoktatás stb.). Bevezeti a hallgatókat az empirikus kutatások módszertani alapjaiba, felkészít a kutatás részét képző terepmunkákra, segíti az előadói képességek elsajátítását, bepillantást ad a tudománysszervezés világába (konferenciák, diákköri műhelyeken, kiadványokon keresztül). Olyan szakképzettséget biztosít, mely megalapozza a későbbi elhelyezkedést a bölcsészettudomány és a kutatói életpálya iránt fogékony hallgatók számára.

Az alkalmazott szociolingvisztika szakirány

Speciális képzési lehetőség a szociolingvisztikai szemléletben dolgozni kívánó hallgatóknak, melyben megismerkedhetnek a paradigmán belüli legújabb elméleti kutatási keretekkel, módszerekkel és eredményekkel.

A szakmai gyakorlat során bevonódási lehetőség a kutatási munkálatokba, már a képzés alatt

- Résztvétel az aktív szakmai projekteken:
 - kritikai szociolingvisztikai kutatások
 - két- és többnyelvűségi kutatások
 - edukációs nyelvészeti kutatások
- Résztvétel az ezekhez kapcsolódó:
 - terminológiai fejlesztésekben
 - az egyes szótári munkálatokban
 - különböző hazai és nemzetközi konferenciák szervezésében és lebonyolításában
 - terepmunkákon, szakmai tanulmányutakon
 - nyelvészeti kutatásokra felépített szakstúdióban folyó munkálatokban
- Kiemelendő cél:
 - multidiszciplináris, elméleti és gyakorlati tudást építő szakmai tanulói közösség létrehozása a hallgatók és a kutatók között**

A képzés során oktatóink voltak:

Balázs Géza, Bartha Csilla, Bodó Csanád, Bóna Judit, Constantinovitsné Vladár Zsuzsa, Gecső Tamás, Gósy Mária, Hattyár Helga, Ladányi Mária, Markó Alexandra, Szili Katalin, Tóth Etelka.

Köszönettel tartozunk nekik és minden oktatóknak, aki segítette a szakmai fejlődésünk és munkánk!

A Nyelvtudományi Kutatóközpont

Hol helyezkedtünk el?

A Nyelvtudományi Kutatóközpont (NYTK) működésének célja a magyar nyelvészet valamennyi területének művelése:

Általános, kísérletes és alkalmazott nyelvészeti kutatások végzése

- nyelvelméleti, kísérletes és magyar nyelvészeti, jelnyelvészeti, kisebbségi nyelvi, romani nyelvi alapkutatások: nyelvelmélet, fonetika, fonológia, morfológia, szintaxis, szemantika, pragmatika, pszicholingvisztika, neurolingvisztika;
- történeti-összehasonlító, nyelvtipológiai, nyelvtörténeti alapkutatások és uralisztikai kutatások;
- szótártani kutatások végzése;
- korpusznyelvészeti kutatások;
- szociolingvisztikai kutatások, élőnyelvi és többnyelvűségi kutatások;
- nyelv- és beszédtechnológiai kutatások és fejlesztések;
- nyelvi tanácsadás, nyelvi ismeretterjesztés és tudománykommunikáció.

A Nyelvtechnológiai és Alkalmazott Nyelvészeti Intézet (NYANYI)

Nyelvtechnológiai kutatások és fejlesztések végzése: elektronikus szövegadatbázisok tervezése és összeállítása, napjaink nyelvi problémáinak és nyelvi, névhasználati kérdéseinek kutatása, nyelvi tanácsadás, nyelvi ismeretterjesztés és tudománykommunikáció, emellett a nyelv használatának elméleti és gyakorlati kutatása, szociopragmatika, a magyarországi és egyéb kisebbségi nyelvek elméleti és gyakorlati kutatása.

A Többnyelvűségi és Edukációs Nyelvészeti Kutatócsoport (TENYEK)

Empíriára épülő szociolingvisztikai szemlélettel és módszertannal dolgozó kutatások végzése, fókuszban a nyelv és a nyelvvel kapcsolatos tudás összefüggéseivel, az oktatás és tanulás különféle szinterein. Ennek részeként a nyelvi és nyelvhasználati változatosság és az ezt befolyásoló tényezők, valamint a tudásszerzés és tanulás differenciált útjainak és ezek legáltalános értelemben vett nyelvi vonatkozásainak kutatása.

Alappillérek

- multidiszciplinaritás
- hálózatépítés
- az érintettekkel partnerként kezelő kölcsönös bevonódás
- nyelvi, nyelvhasználati változatosság
- a 21. század digitális és információs technológiák kiaknázása, a tanulás és tudásszerzés új útjainak feltárása
- az oktatáskutatás új eredményeinek felhasználása és az oktatás módszertani megújulásának elősegítése különösen a jelnyelvhasználó hallássérült gyermekek számára

Tevékenységeink

- hazai és nemzetközi alap- és alkalmazott kutatások végzése
- jelnyelvi, írott és beszélt nyelvi adatbázisok építése, archiválása, elemzése
- nyelvi tervezési (sztenderdizációs), valamint oktatástervezési háttérmunka, ajánlások megfogalmazása
- hazai és nemzetközi szakmai hálózatokban való részvétel, hálózatépítés, régiós tudásközpont kialakítása
- szakpolitikai elemzés, tanácsadás
- hazai és nemzetközi konferenciák, szakmai rendezvények szervezése
- tudományos publikálás, szakmai és ismeretterjesztő kiadványok
- oktatás, tehetséggondozás, tudományos utánpótlás nevelése

A Kutatócsoport alap- és alkalmazott kutatásai közül kiemelkedő területek

- magyarországi nemzeti kisebbségek,
- Kárpát-medencei magyar közösségek,
- siket közösségek és a jelnyelvek,
- cigány (romani és beás) közösségek,
- bevándorló közösségek,
- a többnyelvűség a családban, az oktatásban és a társadalomban

Főbb folyamatban lévő és lezárult projektek:

JelEsély: 2013–2015. (TÁMOP 5.4.6/B-13/1-2013-0001);

NyelvEsély: 2016–2020. (MTA SZ-007/2016);

Erasmus +: DigiDrom: 2021–2023. (2020-1-HU01-KA226-SCH-094146).

Alkalmazott nyelvészet mesterképzés

Alkalmazott szociolingvisztika szakirány

(2017-től 2019-ig¹; 2013-tól 2015-ig²)

Jelenleg folyamatban lévő projektünk: DigiDrom

ERASMUS + nemzetközi stratégiai partnerség

Erasmus +-: Romani Digitális Tudástér: *Innovatív romani–magyar digitális oktatási-kulturális kompetenciafejlesztés és segédanyag-csomag létrehozása regionális modellek alkalmazásával* projekt (2020-1-HU01-KA226-SCH-094146; vezető: Bartha Csilla)

Konzorciumvezető: NYTK NYANYI Többnyelvűségi és Edukációs Nyelvészeti Kutatócsoport

Partnereink: Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége (Románia), Selye János Egyetem (Szlovákia)

A projekt fő céljai és célcsoportjai

- A romani (cigány) gyermekek, fiatalok oktatáshoz való **hozzáféréseinek, esélyegyenlőségének** támogatása, a lemorzsolódás mérséklése.
- A romani (cigány) gyermekek, fiatalok digitális oktatásba való vissza-/bekapcsolódásához a feltételek biztosítása.
- A **digitális és tanulási kompetenciákat** fejlesztő, nyelvi és szakmailag autentikus **digitális tartalmak, innovatív segédletek és eszközök** létrehozása.
- A diákok **nyelvi-kulturális erőforrásainak** bevonása és a korszerű infokommunikációs és digitális technológiai lehetőségek és eszközök felhasználása.
- A cigány gyermekek és fiatalok **oktatásában és nevelésében érintett szereplők** (pedagógusok, nevelők, intézményvezetők stb.) digitális és pedagógiai, módszertani kompetenciáinak növelése szakmai képzésekkel és műhelyek szervezésével.
- Hosszú távú tudásmegosztási és együttműködési hálózat kiépítése.

A projekt szellemi termékei

Romani digitális gyermekszótár

- A romani nyelvnek a partnerországokban releváns különböző dialektusaira építő, azokat értékiként közvetítő, mind a cigány, mind a velük együtt tanuló magyar gyermekek tanulását és fejlődését támogató, **romani–magyar regionális digitális oktatási-kulturális gyermekszótár**.
- A szótárt kiegészíti egy **romani nyelvű pedagógiai szótári glosszár**ium, amely azokat a fontos **instrukciókat, kifejezéseket, a cigány kultúrában, a gyereknevelésben releváns formulákat tartalmazza**, melyek a tanítást-tanulást támogatják, s amelyek tudatos használatával a romani nyelven nem tudó pedagógusoknak is sikerül szorosabb és együttműködőbb kapcsolatot kialakítani cigány tanulóikkal.

Romani digitális mesetár

- A hagyományos cigány kultúrát még őrző családokból a gyermekek **jelentős kulturális és nyelvi tudást** hoznak magukkal, melyek azonban az iskolai követelmények szempontjából teljesen irrelevánsak, az iskola erről a tudásról általában nem tud, illetve nem vesz tudomást.
- Ennek érdekében létre kívánjuk hozni a cigány, illetve **magyar és más környezeti nyelvű mesék romani nyelven is hozzáférhető**, többnyelvű, a mesék iskolai, otthoni, egyéni, közösségi feldolgozását is lehetővé tevő **multimodális tárat**.
- Amely erőforrásként használja fel az otthonról hozott ismereteket, **erősíti az identitást és kultúrához kötődést, növeli az önértékelést és önbizalmat**, illetve emelheti a gyermekek motiváltságát.
- Támaszkodunk a Hodászi Roma Tájház 2019-ben indított *„Mese a Házban”* elnevezésű programjára, amely a közösségi mesélést kívánja népszerűsíteni a helyi fiatalok, idősek, cigányok és nem cigányok körében.

Romani digitális platform, feladat- és módszertár

- A digitális platform létrehozásának fő célja az **értékméntés, a helyileg felhalmozott tudás megosztása**, a tanulók, pedagógusok, szülők által feltárt **helyi népismereti, természeti, nyelvi értékek bemutatása, megosztása**.
- A tanulás és tanítás akkor igazán hatékony, ha a **változatossággal és kulturális másságokkal** kapcsolatos tudás nem külön kerül átadásra, hanem mindez a **kultúraspecifikus ismeretek** alkalmazásának folyamatában történik.
- Ennek áthidalására a platformon elérhetővé tesszünk **útmutatókat, ajánlásokat és módszertani videókat** is, melyek lehetővé teszik a **digitális tanulás** lehetőségeinek kihasználását és a felmerülő problémákra való adekvát válaszok adását, azok megoldását.
- Ugyancsak elérhetővé tesszünk egy **nyílt hozzáférést informatikai glosszár**iumot is, hiszen a mindennapi élet során nélkülözhetetlenek az informatikai, technológiai ismeretek, melyek különösen megkerülhetetlenek a digitális oktatásban való részvétel során.

Nem digitális tanulástámogató eszközök

- A tanulási folyamatban **nem elég csupán a digitális anyagokra** támaszkodni. E kompetenciák fejlesztéséhez, a **motiváció növeléséhez**, a **hozott tudás és tanulás lehetőségeinek és színtereinek** teljesebb körű kiaknázásához mindenképpen szükség van egyrészt bizonyos, digitálisan létrehozandó és elérhetővé váló **szellemi termékek offline, fizikai** (pl. nyomtatott formában történő) elérhetővé tételére, másrészt pedig további, nem digitális tanulástámogató eszközök létrehozására is.
- Ezek egyik célja, hogy a digitálisan megalapozott anyagokat **formális és informális tanulási környezetben**, óvodákban, iskolákban, otthon vagy egyéb közösségi tevékenységek során is lehessen alkalmazni, kiemelve ezzel a nyomtatott könyvekkel való szocializációs tapasztalatok fontosságát az **írás-olvasási kompetenciák és a metanyelvi tudatosság** fejlődésében is.
- Másik fontos cél, hogy még inkább ösztönözzük a **család–közösség közös** tanulási (például: történetmesélés, mesemondás, kulturális események, helyi gyűjtőmunka, civil részvételi „kutatás”) tevékenységekbe való bevonódását, s a saját értékek tudatosítását is növelendő az így születő eredmények „materiális” lenyomatait is hozzáférhetővé tegyük az ebben részt vevők számára.

A tervezett kimenetek csökkenthetik azt a jelentős hátrányt, amely a COVID-19 járvány következtében érintette a cigány gyermekek oktatását, mivel a gyermekek hozzáférhetnek a digitális oktatás által biztosított új lehetőségekhez és pozitív élményekhez, melynek során a jól tervezett innovatív digitális tartalmak, segédletek és eszközök ugyanolyan előnyök forrásává válhatnak a tudáselsajátításnak, mint amelyeket az eddig működő rendszer a mainstream társadalmabeli diákoknak biztosított.

A projektet az Európai Bizottság támogatta. A kiadványban (közleményben) megjelentek nem szükségszerűen tükrözik az Európai Bizottság nézeteit.

Kapcsolódó honlapok

- A Nyelvtudományi Kutatóközpont honlapja: <http://www.nytud.hu/>
- A Többnyelvűségi és Edukációs Nyelvészeti Kutatócsoport honlapja: <http://edulingua.net/edupage/hu/kezdolap/>
- A Többnyelvűségi és Edukációs Nyelvészeti Kutatócsoport közösségimédia-oldala: <https://www.facebook.com/nytk.tenyek>
- Az Alkalmazott nyelvészet MA képzési terve: <https://mnyfi.elte.hu/mesterkepzes>
- Tájékoztató az Alkalmazott nyelvészet MA-ról: <https://btk.elte.hu/mesterszakok/alkalmazottonyelveszet>
- A képzés és a specializáció bemutatása: https://www.btk.elte.hu/dstore/document/4782/ELTE-BTK_alknyelv_MA.pptx.pdf
- Hodászi Roma Tájház honlapja: <http://www.romatajhaz.hu/>
- Selye János Egyetem honlapja: <https://www.ujs.sk/hu/>
- Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége honlapja: <https://rmpsz.ro/hu>

Forrásjegyzék

- Az Eötvös Loránd Kutatási Hálózat honlapja – leírás az NYTK-ról: https://elkh.org/nyelvtudomanyi-kutatokozpont/?fbclid=IwAR16Qel_MK5DK3ajeC6qqYaCMPOQ0iiczy28iqZ0g9bROIImw46Nhh14ti (letöltés ideje: 2022.05.20.)
- A Nyelvtudományi Kutatóközpont Alapító okirata: <http://www.nytud.hu/dok/alapitookirat.pdf?fbclid=IwAR1FYhPbY4jnrkYDtcCEnm45NgzkLxS5s5kt06eXfRfmsH5HwYn8qWds> (letöltés ideje: 2022.05.20.)
- A Nyelvtudományi Kutatóközpont Alapító okiratának kiegészítése: http://www.nytud.hu/dok/alapitookirat_kieszesites2014.pdf?fbclid=IwAR0Je2nCsai1ShWoJWFy4kp072M-5Eyoor5vD_289V178D3snN4bhzFw1dKa (letöltés ideje: 2022.05.20.)

Készült az *Alkalmazott nyelvészeti alumnitalálkozó és nyílt nap* (2022. június 24.) poszterszekciójára



NYELVTUDOMÁNYI KUTATÓKÖZPONT

ELKH

Eötvös Loránd
Kutatási Hálózat



Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar



Erasmus+